

A.3 CHARAKTERISTIKY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, KTERÉ BY MOHLY BÝT UPLATNĚNÍM ZÁSAD ÚZEMNÍHO ROZVOJE VÝZNAMNĚ OVLIVNĚNY

A.3.1 Znečištění ovzduší a hluková zátěž obyvatelstva

Z hlediska míry ovlivnění kvality ovzduší a hlukové zátěže lze konstatovat, že:

- nejvýznamnější skupinou záměrů jsou silniční stavby. Obecně je možné konstatovat, že v naprosté většině se jedná o záměry, jejichž cílem je odvést automobilovou dopravu z obytných oblastí, a které tedy přispívají ke snížení zátěže v jednotlivých sídlech. U určitého počtu silničních staveb však existuje i riziko nárůstu imisní a hlukové zátěže obyvatelstva v důsledku umístění nového zdroje v dosud nezatížených lokalitách.
- záměry na rozvoj logistických center a ploch smíšených výrobních patří mezi problematické, zejména vzhledem k riziku nárůstu dopravy a tím i ke zvýšení imisní a hlukové zátěže v oblasti. V těchto případech je v příslušných řízeních nutno důsledně doložit ochranu veřejného zdraví.
- záměry v oblasti železničních staveb jsou považovány obecně za přínosné, neboť vytvářejí alternativu automobilové dopravě. Problémem však může být hluková zátěž v místech přiblížení železniční trati k obytné zástavbě.
- samotný rozvoj vodní dopravy nemá na ovzduší významný vliv, pouze při napojení říčního přístavu na vodní soustavu lze očekávat nárůst nákladní dopravy v oblasti přístavu a tím i nárůst emisí v blízkém okolí.
- záměry na rozvoj elektrorozvodné soustavy nepředstavují riziko z hlediska ochrany obyvatel před znečištěním ovzduší a hlukem.
- rozvoj plynovodné soustavy a výstavba horkovodů jsou hodnoceny pozitivně, neboť vytváří předpoklady pro snižování emisí z lokálních topenišť.
- výstavba ropovodů nemá vliv na znečištění ovzduší nebo hlukovou zátěž obyvatelstva.
- protipovodňová opatření a výstavba nových vodovodů a kanalizací se problematiky znečištění ovzduší a hlukové zátěže nedotýkají.

A.3.2 Povrchové a podzemní vody

V Jihomoravském kraji je vodní režim povrchových a zejména podzemních vod ovlivňován většinou záměrů a řešení, obsažených v ZÚR JMK. Nejzávažnějšími zásahy jsou návrhy, které se dostávají do kontaktu s environmentálními limity využití území, které v oblasti vodního režimu představují:

- chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV Kvarter řeky Moravy);
- ochranná pásma povrchových a podzemních vodních zdrojů;
- ochranná pásma přírodních léčivých zdrojů;
- zranitelné oblasti;
- zranitelné území podzemních vod;
- záplavová území vodních toků;
- lokality určené pro výhledovou akumulaci povrchových vod (LAPV).

A.3.3 Půda

Zemědělská půda

Pro Jihomoravský kraj je charakteristické vysoké zastoupení velmi kvalitních půd. Ochrana půdy jako jedné ze základních složek životního prostředí je v obecné rovině ustanovena zákonem č. 17/1991 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Ochranu zemědělského půdního fondu (ZPF) zajišťuje zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů. Pro účely odstupňování ochrany ZPF bylo Metodickým pokynem Odboru ochrany lesa a půdy MŽP ČR k odnímání půdy ze zemědělského půdního fondu (č.j. OOLP/1067/96 ze dne 1.10.1996, s platností od 1.1.1997) stanoveno 5 tříd ochrany (TO) ZPF a příslušnost půd dle evidence bonitovaných půdně-ekologických jednotek (BPEJ) do těchto TO. Třída ochrany I. zahrnuje bonitně nejcenňší půdy v jednotlivých klimatických regionech, třída ochrany V. půdy s velmi nízkou produkční schopností, většinou pro zemědělské účely postradatelné. Pro půdy zařazené do I. a II. TO je Metodickým pokynem definován vysoký stupeň ochrany. Třída ochrany I. je v tomto Metodickém pokynu charakterizována: Bonitně nejcenňší půdy v jednotlivých klimatických regionech, převážně v plochách rovinných nebo jen mírně sklonitých, které je možno odejmout ze ZPF pouze výjimečně, a to převážně na záměry související s obnovou ekologické stability krajiny, případně pro liniové stavby zásadního významu. U třídy ochrany II. je uvedeno: Zemědělské půdy, které mají v rámci jednotlivých klimatických regionů nadprůměrnou produkční schopnost. Jde o půdy vysoce chráněné, jen podmíněně odnímatelné a s ohledem na územní plánování také jen podmíněně zastavitelné.

Návrh ZÚR JMK představuje výrazné nároky na zábor zemědělského půdního fondu, poměrně významnou část požadovaných záborů ZPF přitom tvoří půdy nejvyšší kvality (I. a II. třída ochrany).

Pozemky určené k plnění funkcí lesa

Jihomoravský kraj se vyznačuje relativně nízkým procentem zalesnění. Velká část lesních porostů je tvořena smíšenými lesy s vysokým zastoupením listnatých stromů.

Realizací záměrů navrhovaných ZÚR JMK dojde k přímému ovlivnění PUPFL, ať už přímým zábořem či zahrnutím lesních porostů do koridorů staveb. Tím budou dotčeny celospolečenské funkce lesních porostů v krajině, s přímým dopadem na stabilitu a funkce krajiny, zejména s nižší lesnatostí. Zároveň do břehových a doprovodných porostů vodních toků, zvláště s přírodě blízkým charakterem koryta a k němu bezprostředně přilehlé části nivy, může dojít k omezení hydricko-vodohospodářské, ekologicko-stabilizační a edaficko-půdoochranné funkce těchto porostů.

A.3.4 Horninové prostředí

Charakteristiky horninového prostředí, jako jedné ze základních složek životního prostředí, ovlivňují využití území. Jedná se především o faktory:

- výskyt zdrojů nerostných surovin;
- podmínky pro zakládání staveb;
- zranitelnost hydrogeologických rájónů.

Zdroje nerostných surovin

Ochrana výhradních ložisek je legislativně zajištěna stanovením chráněných ložiskových území (§ 17 zákona č. 44/1988 Sb. o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění ve znění pozdějších předpisů).

V chráněných ložiskových územích je možné veškeré stavby nebo zařízení, které by mohly využití ložiska ztížit nebo znemožnit, zřizovat pouze se souhlasem Ministerstva životního prostředí vydaném po projednání s příslušným Obvodním báňským úřadem a po splnění podmínek stanovených právníkou nebo fyzickou osobou, která z pověření MŽP ČR ochranu výhradního ložiska zajišťuje.

V případě dobývacích prostorů stanovených před účinností výše uvedeného zákona (v původním znění, tj. před rokem 1988) pak jsou hranice chráněného ložiskového území totožné s hranicemi dobývacího prostoru.

Inženýrská geologie

Nevhodné z hlediska zakládání staveb jsou zaplavované údolní nivy. Základové půdy těchto území mají často malou únosnost, proto se musejí používat při zakládání ekonomicky nevýhodné technologické postupy. Hladina podzemní vody je mělko pod povrchem, podzemní části budov je nutno chránit izolacemi.

Svahové deformace

Omezující faktor pro výstavbu představují území náchylná k sesouvání. Příznivé podmínky pro vznik sesuvů jsou obzvláště v oblasti Západních Karpat, tzn. východní výběžek kraje v oblasti Bílých Karpat a v oblasti ždánické příkrovové jednotky (pás jižně od Vyškova přes Bučovice, Židlochovice až k Mikulovu).

Poddolovaná území

Pozůstatkem hlubinné těžby nerostných surovin jsou důlní díla, jejichž průmět na povrch je vymezen jako tzv. „poddolovaná území“, která tak představují jeden z omezujících faktorů stavební činnosti. Míra ovlivnění povrchu je závislá na řadě faktorů: stáří důlního díla, hloubka pod povrchem, charakter geologické stavby.

Hydrogeologické rajony se zvýšenou zranitelností

- Kwartér Dyje (rajon 1641);
- Kwartér Jevišovky (rajon 1642);
- Kwartér Svratky (rajon 1643);
- Kwartér Jihlavy (rajon 1644);
- Kwartér Dolnomoravského úvalu (rajon 1651);
- Kwartér soutokové oblasti Moravy a Dyje (rajon 1652).

A.3.5 Flóra, fauna, biologická rozmanitost

Flóra, fauna a biologická rozmanitost by mohly být uplatněním ZÚR významně ovlivněny, a to v případě realizace navrhovaných záměrů, které znamenají: zvýšení fragmentace území s následkem ztížení migrace živočichů (hlavně velkých savců), negativní zásahy do chráněných oblastí či přírodních parků, střety s lokalitami výskytu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů.

Charakteristika flóry, fauny a biologické rozmanitosti JMK byla podána v kapitole A.2.5.

A.3.6 Krajina a krajinná infrastruktura

Krajina by mohla být uplatněním ZÚR JMK významně ovlivněna, a to v případě realizace navrhovaných záměrů, jejichž realizace je spojena se zásahem do krajinného rázu. Jedná se zejména o záměry na vybudování veřejné infrastruktury – kapacitní silnice, nové železniční tratě a nadzemní elektrická vedení. Kladným způsobem by mohla být krajina ovlivněna v případě realizace vymezeného regionálního a nadregionálního územního systému ekologické stability.

Charakteristika krajiny byla podána v kapitole A.2.6.

A.3.7 Kulturní a historické památky

Zpracovatelé nepředpokládají zásadní ovlivnění kulturních a historických památek.